

สรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาดังผลของการปลอมแปลงใบหน้าในระดับต่าง ๆ ที่มีการจำใบหน้าเดิมได้ โดยแบ่งการปลอมแปลงออกเป็น 4 ระดับ คือ

ระดับที่ 1 ได้แก่ภาพทดสอบที่มีครรชนีความแตกต่างเป็น 0 ซึ่งหมายถึง ภาพทดสอบที่เหมือนกับภาพเส้นอทุกประการ

ระดับที่ 2 ได้แก่ภาพทดสอบที่มีครรชนีความแตกต่างเป็น 1 ซึ่งหมายถึง ภาพทดสอบที่แตกต่างจากภาพเส้นอ ดังนี้

เพิ่ม 1 ลักษณะ หรือ

ลด 1 ลักษณะ

ระดับที่ 3 ได้แก่ภาพทดสอบที่มีครรชนีความแตกต่างเป็น 2 ซึ่งหมายถึง ภาพทดสอบที่แตกต่างจากภาพเส้นอ ดังนี้

เพิ่ม 2 ลักษณะ หรือ

ลด 2 ลักษณะ หรือ

เพิ่ม 1 ลักษณะ หรือลด 1 ลักษณะ

ระดับที่ 4 ได้แก่ภาพทดสอบที่มีครรชนีความแตกต่างเป็น 3 ซึ่งหมายถึง ภาพทดสอบที่แตกต่างจากภาพเส้นอ ดังนี้

เพิ่ม 3 ลักษณะ หรือ

ลด 3 ลักษณะ หรือ

เพิ่ม 2 ลักษณะ และ ลด 1 ลักษณะ หรือ

เพิ่ม 1 ลักษณะ และ ลด 2 ลักษณะ

วิธีดำเนินการวิจัย

กลุ่มตัวอย่าง เป็นนิสิตปริญญาตรี คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย จำนวน 48 คน เป็นชาย 24 คน หญิง 24 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. ภาพถ่ายขาว-ดำ ขนาด 3×5 นิ้ว² ครึ่งตัว หน้าตรง ไม่ยิ้ม ตัวแบบเป็นชาย อายุระหว่าง 25-35 ปี ภาพของแต่ละคนจะมีอยู่ 8 แบบ คือ หน้าปกติ ใส่หมวก สวมแว่น ใส่หมวก สวมหมวกและแว่น ใส่หมวกและหมวก ใส่หมวกและแว่น ใส่หมวกและแว่น ใส่เสื้อสีดำเหมือนกันทุกคน เป็นภาพสำหรับเสนอให้จำ 64 ภาพ อัดซ้ำเพื่อให้เป็นภาพทดสอบอีก 64 ภาพ รวมทั้งสิ้น 128 ภาพ ภาพแต่ละภาพจะมีรหัสของภาพอยู่ด้านหลัง
2. มาตรการจำได้
3. นาฬิกาจับเวลา

การดำเนินการวิจัย

1. ขั้นดำเนินการก่อนการทดลอง

1.1 การสร้างมาตรการจำได้ ผู้วิจัยได้นำมาตรการจำได้ ซึ่งสร้างขึ้นโดย ศาสตราจารย์ ดร. พยพร วิเศษอาวุธ นำไปทดสอบเพื่อหาข้อมูลเบื้องต้นในการกำหนดน้ำหนักของมาตรวัดแต่ละข้อ โดยใช้กลุ่มตัวอย่างที่เป็นนิสิตปริญญาโท จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 20 คน และนิสิตสถาบันพัฒนบริหารศาสตร์ 20 คน

1.2 การจัดเงื่อนไขการทดลอง จัดภาพชุดการทดลองไว้ 8 ชุด ผู้รับการทดลอง 1 คน จะได้รับการเสนอด้วยชุดการทดลอง 1 ชุด ในภาพชุดการทดลอง 1 ชุด จะประกอบด้วยภาพเสนอให้จำ (Presented Items) 8 ภาพ และภาพทดสอบ (Test Items) 64 ภาพ เมื่อเสนอภาพให้จำ 1 ภาพ จะทดสอบด้วยภาพที่ปลอมแปลงในลักษณะต่าง ๆ 16 ภาพ เป็นภาพเป้าหมาย (Targets) 8 ภาพ และภาพซึ่งเป็นตัวล่อ (Distractor) 8 ภาพ

1.3 การเตรียมห้องทดลอง

1.3.1 จัดแสงสว่างในห้องทดลองให้เพียงพอ

1.3.2 เตรียมโต๊ะวางกระดาษคำตอบ โต๊ะวางภาพทดสอบ

1.3.3 เตรียมปากกา ดินสอ

1.4 การเตรียมบุคลากร

นัดหมายให้ผู้รับการทดลองมารับการทดลองครั้งละ 1 คน และมีผู้ช่วยทำวิจัยทำหน้าที่จัดภาพทดสอบ และจรรยาบรรณการเสนอภาพ

2. ขั้นตอนทดลอง

2.1 แจกมาตรฐานวัดการจำได้ให้กับผู้รับการทดลองคนละ 8 แผ่น พร้อมทั้งปากกา

2.2 อธิบายวิธีดำเนินการทดลองให้กับผู้รับการทดลอง

2.3 ดำเนินการทดลองกับผู้รับการทดลองครั้งละ 1 คน โดยการเสนอภาพให้จำครั้งละ 1 ภาพ เป็นเวลานาน 5 วินาที จึงเก็บ แล้วทดสอบด้วยภาพที่ปลอมแปลงทั้ง 8 ลักษณะ เป็นภาพเป้าหมาย 8 ภาพ และภาพตัวล่อ 8 ภาพ โดยเสนอทีละภาพสลับกันอย่างสุ่ม เสนอภาพละ 3 วินาที เมื่อเสนอภาพทดสอบแล้วให้ผู้รับการทดลองตัดสินใจว่าบุคคลในภาพทดสอบ เป็นคนเดียวกันในภาพเสนอหรือไม่ ให้ผู้รับการทดลองตอบลงในกระดาษคำตอบ

3. ขั้นปิดการทดลอง กล่าวขอบคุณผู้มารับการทดลอง และสอบถามวิธีการสร้างรหัสในการจำ

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. หาค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Diviation) ของกลุ่มคะแนนที่เกิดจากภาพเสนอให้จำ และภาพทดสอบที่มีลักษณะเดียวกัน

2. เปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยของคะแนนการจำได้ที่เกิดจากภาพทดสอบ 8 ลักษณะ แต่เกิดจากภาพเสนอลักษณะเดียวกัน โดยการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบวัดซ้ำใน 1 ตัวแปร (Single-Factor Repeated Measures Design)

3. นำค่าเฉลี่ยของคะแนนที่เกิดจากภาพทดสอบที่มีค่าครรชนีความแตกต่างเท่ากัน และเกิดจากภาพเสนอให้จำลักษณะเดียวกัน มาเปรียบเทียบความแตกต่างโดยวิธีวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบวัดซ้ำใน 1 ตัวแปร (Single-Factor Repeated Measures Design) ไม่พบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 ($df = 2, 141$ $P > .05$)
4. นำคะแนนที่เกิดจากภาพทดสอบที่มีครรชนีความแตกต่างเท่ากัน และเกิดจากภาพเสนอลักษณะเดียวกัน มารวมกันหาค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
5. หาดความแตกต่างของค่าเฉลี่ยของคะแนนที่เกิดจากภาพทดสอบที่มีครรชนีความแตกต่างเท่ากัน ของภาพเสนอทั้ง 8 ลักษณะ โดยวิธีวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบวัดซ้ำใน 1 ตัวแปร (Single - Factor Repeated Measures Design) ไม่พบความแตกต่าง 110 คู่ ที่ระดับนัยสำคัญ .05 พบความแตกต่างเพียง 2 คู่ ที่ระดับนัยสำคัญ .05 ($df = 7, 329$ $P < .05$)
6. นำคะแนนที่อยู่ในกลุ่มที่มีค่าครรชนีความแตกต่างเท่ากันของภาพเสนอทั้ง 8 ลักษณะ มารวมกัน หาค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
7. เปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยของคะแนนการจำได้ที่เกิดจากภาพทดสอบทั้ง 4 กลุ่ม คือ กลุ่มที่มีค่าครรชนีความแตกต่างเป็น 0 กลุ่มที่มีค่าครรชนีความแตกต่างเป็น 1 กลุ่มที่มีค่าครรชนีความแตกต่างเป็น 2 และกลุ่มที่มีค่าครรชนีความแตกต่างเป็น 3 โดยวิธีวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบวัดซ้ำใน 1 ตัวแปร (Single-Factor Repeated Measures Design) พบว่าภาพทดสอบที่เหมือนกับภาพเสนอ หรือภาพที่มีครรชนีความแตกต่างเป็น 0 จำได้มากกว่าภาพทดสอบที่มีครรชนีความแตกต่างเป็น 1, 2 และ 3 ที่ระดับนัยสำคัญ .01 ($df = 3, 141$ $P < .01$) ภาพทดสอบที่มีครรชนีความแตกต่างเป็น 1 จำได้ดีกว่าภาพทดสอบที่มีครรชนีความแตกต่างเป็น 2 และ 3 ที่ระดับนัยสำคัญ .01 ($df = 3, 141$ $P < .01$) ส่วนภาพทดสอบที่มีครรชนีความแตกต่างเป็น 2 จำได้ดีกว่าภาพทดสอบที่มีครรชนีความแตกต่างเป็น 3 ที่ระดับนัยสำคัญ .01 ($df = 3, 141$ $P < .01$)

จากผลการวิจัยครั้งนี้แสดงให้เห็นว่า เมื่อระดับการปลอมแปลงมากขึ้น การจำได้ว่าเป็นบุคคลเดิมจะลดลง

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรจะมีการศึกษาเกี่ยวกับความสามารถในการจำใบหน้าที่ปลอมแปลง โดยแยกตามเพศ และอายุ
2. ภาพทดสอบที่ใช้ทดสอบต่อ 1 ภาพเสนอ ควรจะมีรูปของคนที่ทำหน้าที่เป็นตัวล่อหลาย ๆ คน เพื่อให้มีโอกาสในการเดาได้ถูกต้องน้อยลง
3. ควรจะมีการศึกษาเกี่ยวกับช่วงเวลาในการเสนอภาพที่สั้นกว่า หรือยาวกว่าที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เพื่อศึกษาว่าช่วงเวลาเสนอภาพให้จำต่างกัน มีผลต่อการจำใบหน้าอย่างไร